Miroslav Navrátil

Typologie historických krovů

Klíčová slova: Historické krov; Stavebně-technický průzkum; Památky.

Kontakt: navratil@versatil.cz

Školitel: Josef Hrabec

Tematický okruh: Architektura

A Typology of Historic Roof Trusses

When surveying and documenting historic trusses, it is possible to determine the time they were constructed just by assessing the type of structure used and some selected hand-crafted details. This chronological typology differs from the current state of knowledge which relies predominantly on descriptions of load-bearing structures. The new typology significantly adds to the possibilities of historical surveying, and opens new ways for presenting roof trusses as historical monuments. It also adds value by helping us to learn more about wood-crafting methods and techniques.

S průzkumem a dokumentacemi historických krovů se zásadně pojí skutečnost, že dobu jejich vzniku lze určit již na základě použité konstrukční soustavy a vybraných řemeslných detailů. Tato chronologická typologie je poněkud odlišná od stávajícího poznání využívajícího spíš popisy nosných soustav. Zásadně totiž doplňuje možnosti stavebně-historických průzkumů a otevírá nové možnosti prezentace krovů jako technických památek s velkým množstvím přidané hodnoty v podobě poznání řemeslných postupů a technologií zpracování dřeva.

Historické krovky mají silný potenciál stát se významným multidisciplinárním oborem na pomezí architektury, památek, materiálového inženýrství a výstavnictví. V neposlední řadě je tu velký prostor pro edukativní složku informačních technologií.

Základní myšlenkou této práce je snaha o systematizaci poznatků o historických krovech, zejména o jejich vývoji. Konstrukce historických krovů mají v kontextu dějin stavitelství a řemeslné práce jednoznačně sledovatelný vývoj. Právě tento fakt napomáhá jejich chronologickému zařazení, které je navíc možné ověřit s pomocí dendrochronologie. Stáří konstrukce je ovšem jen jedním z kritérií, ze kterých následné památkové hodnocení vychází. Neméně důležité je zachycení historického kontextu a míry jedinečnosti použitého technického řešení. Souhrn získaného poznání značně usnadňuje rozhodnutí o dalším osudu díla v kontextu oprav a rekonstrukcí.

Primárním cílem práce je vytvoření metodiky popisu krovových konstrukcí na základě konstrukčního zařazení. Zatím neexistuje jednoznačný postup typologického zařazování konstrukcí, existující způsoby v dostupné literatuře se liší podle jednotlivých autorů. Nadefinování typologického rozdělení, zejména podle chronologie vývoje, je základním předpokladem pro pochopení konstrukčního vývoje krovů. Takto ucelená typologická řada je základem pro zpřesnění postupů stavebně-technického průzkumu historických krovových konstrukcí. Výzkum naznačuje, že mezi krovovými konstrukcemi existují jasné styčné body, s pomocí kterých lze systematicky popsat konstrukci tak, aby byla kdykoliv znovu interpretovatelná. Nabízí se tudíž i možnost vytvoření specializovaného softwarového nástroje umožňujícího uchovávat poznatky o konstrukci a další specializovaná data a v reálném čase je pomocí internetu sdílet pro další zpracování ve stavebně-technických průzkumech. Toto může být prvním krokem k opravdu plošnému zmapování technických památek, kterými historické krovové konstrukce jsou.

SOUPIS ZDROJŮ

HOFFSUMMER, Patrick. *Les charpentes du XIe au XIXe siecle: Typologie et evolution en France du Nord et en Belgique*. Turnhout België: Brepols Publisher 2009. 376s. ISBN 978-2-503-52987-5.

PACOLD, Jiří. *Konstrukce pozemního stavitelství, díl I – práce tesařské*. 2. vyd. Praha: Knihkup. Fr. Řivnáče 1900. 182 s.

ŠKABRADA, Jiří. *Konstrukce historických staveb*. Praha: Argo 2003. 395s. ISBN 80-7203-548-7.

VINAŘ, Jan, KUFNER, Václav. *Historické krovy - konstrukce a statika*. Praha: Grada 2004. 272s. ISBN 80-7169-575-0.

FOTOGRAFIE

Foto: archiv autora

ZÁKLADNÍ ROZDĚLENÍ KROVŮ

KROKEVNÍ KROV PROSTÝ

VAZNICOVÝ KROV PROSTÝ

CHRONOLOGICKÁ TYPOLOGIE KROKEVNÍCH KROVŮ

GOTICKÝ KROV

RENEŠANČNÍ KROV

BAROKNÍ KROV

BAROKNÍ MANSARDOVÝ KROV

KLASICISTNÍ KROV

RANKŮV KROV

KOZLÍKOVÁ STOLICE

STOJATÁ STOLICE